

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ÁN PHỔ BIẾN

Pháp thoại Chùa Xá Lợi – 07/10/2023

Kalama tri ân cô Diệu Hỷ ghi chép.

Nam mô Bổn sư Thích Ca Mâu Ni Phật,

Kính thưa chư tôn đức hiện diện, kính thưa quý sư cô, kính thưa đại chúng nam nữ cư sĩ Phật tử, Chuyện đầu tiên xin cúi đầu tạ tội đến đây cũng nửa giờ chưa đánh lễ ôn trụ trì, không ai dất đi hết. Tới chùa không biết đi đâu, thấy quán lẩu cá kèo tính đi qua đó ngồi chờ. Đó là chuyện thứ nhất.

Chuyện thứ hai, cách đây 40 năm, chúng tôi rất nhiều và rất nhiều lần đi ngang con đường này, và nghĩ rằng trong cuộc đời này chùa Xá Lợi chỉ là kim tự tháp thôi. Có nghĩa là một đỉnh cao vời vợi mình không biết có dịp nào ghé vào. 40 năm sau chúng tôi có dịp vào gặp gỡ bà con ở đây.

Kính bạch chư tăng, kính thưa đại chúng,

Trong một đạo tràng đặc biệt như chùa Xá Lợi này, một đạo tràng về căn bản, một cách chính thức đây là đạo tràng Bắc truyền. Một cách căn bản, chính thức; nhưng theo chúng tôi được biết ở đây có rất nhiều và rất nhiều lần đây là pháp hội cho nhiều chư tăng ni, cư sĩ Nam truyền và hòa thượng viện chủ, hòa thượng Thiền chủ đã tạo điều kiện. Chuyện thứ nhất mình phải nhấn mạnh chỗ đó.

Chuyện thứ hai, hôm nay tất cả chúng ta, đang có mặt trong thời đại của cách mạng kỹ thuật số, trong thế giới phẳng, chúng ta ghét thương nhau trên mặt phẳng của phone, của màn hình internet. Nói là phẳng nhưng nó kỳ khu rắc rối, rậm rạp còn hơn một khu rừng ngoài đời.

Cho nên, ở đây, tôi bắt đầu bài giảng bằng hai chuyện.

- Chuyện thứ nhất, đây là một điểm hẹn của tất cả các hệ phái.
- Điều thứ hai tôi nhấn mạnh là tất cả chúng ta đang sống trong thời đại kỹ thuật số.

Có nghĩa là sao?

Chuyện thứ nhất, mỗi ngày tại pháp hội này, tại ngôi chùa này chúng ta có cơ hội làm quen, tiếp xúc với nền tảng giáo lý của nhiều học phái Phật giáo. Rồi chùa, hoặc ngay trong sân chùa này cầm phone lên chúng ta lại có cơ hội làm quen với vô vàn kiến thức của nhân loại. Vậy thì, bắt đầu bài giảng tôi nói 2 chuyện đó để tôi muốn nói cái gì? Kính thưa đại chúng, tiếng Việt Nam mình có chữ ngon lành, ăn uống ngon lành.

Tôi không biết có bao giờ bà con để ý chỗ này không? Ăn ngon khác ăn lành khác. Có nhiều khi nó ngon mà nó không có lành, có nhiều khi nó lành mà nó không có ngon; có đúng vậy không?

Nó ngon mà nó không lành là ví dụ cái nào chiền nhiều là cái đó dứt khoát ngon, dầu cũ, dầu mỡ tuần trước tuần này đem chiên vẫn giòn như thường, đó là ngon; nhưng mà có lành hay không đó là chuyện khác; nha. Một ngày như vậy, từ cái đầu của mình cho đến cái miệng của mình, có rất nhiều thứ chúng ta đưa vào trong đó. Cái đầu là kiến thức, tư duy. Một ngày chúng ta đọc, chúng ta nghe biết bao nhiêu thứ cho cái đầu của mình; Đưa vào miệng của mình bao nhiêu thứ đồ ăn thức uống, nhưng có bao giờ chúng ta chịu nghĩ, nghìn lại xem có những thứ mình đọc, mình nghe, mình suy tư ấy cái nào thật sự là ngon, cái nào là lành?

Tôi nhớ hồi tôi còn bé xíu, trên đất Sài Gòn thỉnh thoảng tôi gặp xe nước mía, nó để chữ : Ngon – Bỏ - Rẻ. Hồi đó hồi nhỏ mình thấy 3 chữ đó hay lắm. Giờ già tôi nhớ lại tôi nổi da gà bởi vì ngon, bỏ, làm sao nó rẻ được. Mà nếu nó rẻ sao nó ngon, bỏ; cẩn thận cái đó; ta nói của cho là của ôi. Nhớ. Cho nên, nhiều khi cái gì ngon chưa chắc của lành, cái gì rẻ chưa chắc lành, và ngược lại, cái gì lành chưa chắc nó là ngon.

Trong đời sống của mình, nếu các vị hỏi tôi thu gọn Phật pháp lại trong 1,2 câu nói để cho một người thiếu trí nhớ có thể bỏ túi tu học thì nên nói cái gì ? Thì tôi có nhiều cách nói trong trường hợp đó, nhưng có một câu nói tôi thường hay nhấn mạnh đó là, chỉ cần đọc câu chú này mỗi ngày, cũng là một pháp tu. Đó là phân biệt cái gì mình thích và phân biệt cái gì mình cần.

Hãy phân biệt cái gì mình thích và phân biệt cái gì mình cần. Các vị đặc biệt nữ giới. Nam giới thì đơn giản, tôi muốn nói tới, tôi nói nữ giới thôi vì nữ giới ở đây đang chiếm số đông. Các vị về các vị suy nghĩ lại coi, số tiền các vị sử dụng trong mỗi tuần cho cái các vị thích và cho cái các vị cần cái nào nhiều hơn? Có hiểu không? Là một. Cái thứ nhất là **mình sống nhiều cho cái mình thích hay là cái mình cần?**

Thứ hai, **cái mình thích và cái mình cần cái nào làm khổ mình nhiều hơn?**

Chỉ cần trả lời 2 câu này là mình thấy mức ngu của mình tới đâu. Cái mình cần nó ít hơn cái mình thích nhưng cái mình thích lại làm khổ mình nhiều hơn cái mình cần. Như vậy có nghĩa là tự mình đi tìm khổ cho mình; vậy mà cứ tưởng mình có tiền mình có quyền xài, mình là dân trí thức, trí thức, có tiền

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỊNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

là mình tiêu pha tiền bạc một cách thông minh, mình là người có đẳng cấp, thật ra là mình ngu có cỡ. Bởi vì, một ngày, một tuần như vậy mình xài tiền bạc, thời gian, tâm tư, công sức cho mình thích nhiều hơn cái mình cần; và đồng thời, cái làm cho mình khổ nhiều nhất cũng là cái mình thích.

Cái này nói thiệt, tôi không có gia đình, các vị tin mà. Nhưng tôi có biết, cuộc hôn nhân an toàn nó không vui bằng cuộc hôn nhân có phòng nhì. Bởi vì, ngon thì nó không lành mà lành thì nó không ngon, nhìn nó ngán lắm. Cuộc hôn nhân an toàn, thức ăn an toàn, cái giống gì an toàn nó không có tính ly kỳ, không có kịch tính trong đó; mà mình mê cái ly kỳ, mê cái lắt léo, mê cái kịch tính. Thế là mình bỏ hết tâm tư, thời gian, tình cảm, tiền bạc, thậm chí bán mạng cho cái lâm ly, cái ly kỳ đó.

Tôi trở lại. Đó là tôi nói chuyện đời. Giờ tôi nói chuyện đạo.

Có bao giờ chúng ta chịu nghĩ một điều liệu mấy cuốn kinh, mấy bài giảng, mấy gương mặt giảng sư mà mình thích mình muốn nghe, liệu đó là những gương mặt mình muốn hay những gương mặt mình thấy cần; có phân biệt được không? Có nghe kịp không?

Trong bài giảng sáng hôm qua ở chùa Giác Quang quận 8 tôi có nói đến chỗ này. Trong kinh Phật dạy: Tất cả chúng sinh tìm đến một đối tượng nào đó, đặc biệt là cư sĩ tìm đến đối tượng tăng ni thường họ lọt vào 1 trong 4 trường hợp sau đây:

- (1) **Rūpappamāṇa** = Đến với vị tăng ni đó chỉ vì vị đó có hảo tướng, giọng nói du dương truyền cảm và truyền nhiễm. Tôi biết có trường hợp đó. Có nhiều vị thầy cất được cái chùa chỉ vì giọng tụng kinh hay thôi; tụng kinh hay là cất chùa được. Ghê như vậy đó; Có nhiều vị pháp sư, chỉ cần có hảo tướng thôi, có nghĩa là những người đó họ đến với tăng ni bằng tâm tình của một người khán giả, thỉnh giả tìm đến một người diễn viên, ca sĩ. Mà anh đến với tôi bằng con đường nào thì mai này anh cũng sẽ bằng con đường đó mà anh xa tôi; thay vì thương nhau đến già thì mình chỉ đủ tha nhau đến giường rồi thôi; Cho nên, hãy cẩn thận cái đó. Anh đến với tăng ni thay vì nghe pháp thì anh chỉ nhắm đến hảo tướng, giọng nói thôi, tôi nói như vậy không hề có ý khích bác là tôi vừa xấu trai vừa có giọng kim khó nghe. Không phải; ở đây có nói cho hết.
- (2) **Ghosappamāṇa** – đến với tăng ni vì tiếng tăm của vị đó; tức là ai hỏi mình bữa nay đi đâu? – nói đi chùa nghe pháp; Hỏi chùa nào? – Lôi cái tên thầy ghê là mình thấy hãnh diện. Tên mà nó âm ỉ, tên nó đang dậy sóng; còn mình quất cái tên lạ hoắc nghe người nó chùng xuống. Đi chùa là phải khoe, khoe tôi thường nghe ông này, nghe cô đó. Thì như vậy trường hợp thứ hai là mình đến với ai đó chỉ vì tiếng tăm của người đó thôi. Nếu mình đến với nhau vì con đường đó thì mai này mình cũng sẽ vì tiếng tăm nào đó mà mình thay đổi đối tượng hoặc mình tìm về với đạo khác. Lý do mình đến với nhau rề tiền quá.
- (3) **Lūkhappamāṇa** – mình đến với nhau dựa trên hình thức tu hành miên mật, tinh tấn; lūkha = đạm bạc, nâu sòng, thanh tu khổ hạnh. Chỉ đơn giản là hình thức tu hành có vẻ có tiên phong đạo cốt mình bèn theo thì mai này có ông nào ổng hơn cái đó là mình lại bỏ.

Nãy giờ 3 trường hợp liên tục, đến với nhau vì hảo tướng, ngoại hình, ngoại diện, đến với nhau vì tiếng tăm của đương sự, đến với nhau vì hình thức tu hành có vẻ ghê gớm thì cả 3 cái này không đủ. Và tuyệt đối cũng không nên là chuẩn mực để mình tìm đến một vị thầy, một người bạn.

- (4) Tiêu chuẩn thứ tư mới quan trọng, đó là **Dhammappamāṇa**, mình xem coi người đó có nói đúng pháp hay không, có hành đúng pháp hay không? Có tư duy đúng pháp hay không? Thấy được cái đó mới là quan trọng; rất là quan trọng.

Tôi quay lại một lần nữa. Cái gọi là nội dung chính của bài giảng hôm nay, tôi chẳng biết cho nó đề tài gì, tôi chỉ muốn nói một chuyện thôi, đó là: Thích ăn ngon không ai cấm nhưng phải luôn luôn nhớ, thỉnh thoảng ăn ngon và liên tục ăn lành; mền mộ tăng ni không ai cấm nhưng phải lấy pháp làm trọng. Có hiểu không? Muốn tụng kinh gì thì tụng.

Bữa nay nghe cho kỹ nè.

- Mền mộ tăng ni không ai cấm, nhưng đó là thỉnh thoảng, thỉnh thoảng nghĩ về những đối tượng tăng ni mà mình mền mộ; nhưng phải luôn luôn nghĩ đến sự thanh tịnh của Tăng già;
- Ăn ngon không ai cấm nhưng thỉnh thoảng ăn ngon mà nên thường xuyên ăn lành; Hai cái.
- Cái thứ ba, muốn tụng kinh gì thì tụng nhưng phải thường xuyên nội quán bản thân. Một ngày mình chỉ có 2 thời tụng thôi nhưng mà nội quán thì có nên cả ngày không? Nên phải không?

LƯU Ý: BẢN NHẬP CHƯA HIỆU ĐỊNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Ăn ngon tinh thoảng nhưng ăn lành phải luôn luôn; mền mộ tăng ni tinh thoảng nhưng trong lòng luôn luôn là Tăng bảo nói chung; Tụng niệm ngày 2 buổi nhưng nội quán phải suốt ngày. Xức dầu thơm ngày xức mấy lần cũng được vì thích mùi thơm nhưng dưỡng khí là phải trong lành suốt ngày. Anh muốn thơm tôi không cấm, anh muốn ngửi hoa lài, hoa cúc, hoa ngâu tôi không cấm, nhưng mà anh phải hít thở trong lành suốt một ngày. Anh muốn nằm võng, nằm ghé bố tôi không cản nhưng mà thời gian vận động nên nhiều hơn thời gian nằm võng, nằm ghé bố. Anh muốn ăn chè, cháo tôi không cấm nhưng mà anh nhớ uống nước lạnh nhiều hơn; anh muốn ăn đồ chiên xào tôi không cấm, nhưng mà nên ăn rau cải nhiều hơn. Tôi nói các vị nghe kịp không? Hiểu hả?

Thần chú, bái sám anh muốn tụng bao nhiêu thì tụng nhưng phải nội quán. Tôi tin tất cả các hệ phái đều đồng ý điểm này. Và có một hiểu lầm rất lớn mà nhiều người Phật tử đã mắc phải khi nói đến Phật giáo Tây Tạng; họ nói là Mật Tông, là Kim Cang Thừa, Chân ngôn tông, ở đó chỉ biết bùa chú, phù phép. Sai; đọc chưa kỹ Phật giáo Tây Tạng. Phật giáo Tây Tạng là thiên hạ đệ nhất nội quán. Coi kỹ lại coi. Phật giáo Tây Tạng họ miên mật lắm. Tại vì người nước ngoài tìm đến Phật giáo Tây Tạng như tìm đến cái rìa như người ta thôi chứ Phật giáo Tây Tạng nói về đời sống nội quán rất sâu; sâu lắm. Tôi chứng minh từng cái cho nghe.

Các vị thấy người Tây Tạng họ lạy chưa? Họ lạy họ trải người trên sàn, trên đất; Mỗi năm hàng ngàn người Tây Tạng đổ về Potala, ở Lahsa hành hương, nhà họ ở đâu không cần biết mà trên đường đi là Tam bộ nhất bái. Lạy mắt thường mà nhìn không suy tư, không dụng trí mình cứ tưởng người ta đang cuồng tín. No. Mỗi lần họ thả mình, họ trải người xuống, là họ phải dốc lòng chí tâm họ mới có tư cách đọc chữ “chí tâm đánh lễ” coi tôi nói đúng không? Mình nói chí tâm nhưng mình quý sướng lắm. Quý trên tám kê đầu gối, sướng quá nó không chí nổi, nó rảnh thôi. Họ mới chí đó. Họ trải người trên đất, trên sạn sỏi, họ tu miên mật như vậy đó.

Pháp môn Tuệ quán, ở đây ai biết trường phái **prāsaṅgikamādhyamika** - Ứng Thành là họ miên mật học và tu trong giáo lý duyên khởi, suy tư về hệ thống giáo lý Duyên khởi trong hệ thống thường nhật; mắt thấy, tai nghe, mũi ngửi,... họ biết đây là Lục nhập. Có buồn có vui họ biết đây là Thọ; Có thích có ghét họ biết đây là Ái; có dính mắc họ biết đây là Thủ; họ dốt cách mấy họ cũng được đào tạo, huấn luyện rất là bài bản như người Miến Điện vậy. Bên Phật giáo có Tây Tạng và Phật giáo Nam truyền có Miến Điện. Miên mật, tu học rất là căn bản.

Tại sao tôi đánh một vòng như vậy, muốn nói cái gì? Đó là lúc nào cũng phải có cái song hành, có này có kia; có chòm xóm, bạn bè nhưng đừng quên gia đình; nhớ. Có ban giao quốc tế nhưng không bỏ quên lòng yêu nước; yêu cả mọi người nhưng phải có lòng yêu dân tộc; có đúng không?

Đi du lịch nhưng phải biết mình yêu cái gì. Mình đi Âu, Á, Mỹ, Úc nhưng trong lòng mình vẫn dành một góc riêng cho những cây đa, bến nước, cầu khỉ. Ăn uống như vậy. Ăn bao nhiêu món cao lương mỹ vị sơn hào hải vị nhưng vẫn dành một góc riêng cho những diên điển, đọt đầu, đọt mướp, so đũa, bầu luộc; ăn ngon cách mấy cũng phải chừa cửa cho cái lành. Luôn luôn phải có cái song hành.

Yêu nước nhưng phải có yêu thành phố, tỉnh lỵ mình ở. Đóng góp, hi hiến được thì cũng nên nếu tôi không làm các vị lãnh đạo của Việt Nam, hể vị nào ở địa phương nào khi lên thì địa phương đó được chăm sóc đầu tiên, có đúng không? Thí dụ mình thấy Vĩnh Long, ông Kiệt lên bờ kè nó làm trước; giờ Bến Tre, có bà Ngân được chăm sóc kỹ hơn. Có đúng không? Có nghĩa là mình lo chuyện đất nước nhưng đầu tiên phải cái quê mình trước chứ. Và mình thương chòm xóm thì mình cũng phải thương cái gì gia đình mình chứ. Đi sâu vô. Dầu có thương gia đình mình cũng phải nghĩ đến thương vợ chồng, cha mẹ, con cái, thương dòng họ cũng phải nghĩ đến vợ chồng mình trước đúng không? Mà giờ thương vợ, thương chồng, thương con cái mình cũng phải dành một thời gian cho mình. Và dầu cho mình có lo mình cỡ nào mình cũng phải chia 2: Phần xác và phần hồn.

Phần xác lại chia 2: Niềm tin và trí tuệ - cảm xúc và lý tính; có đúng không? Lúc nào cũng phải có 2.

Nãy giờ tôi nói các vị thấy cái gì cũng có chánh, phụ; chánh, phụ; phải, trái. Mình có 2 cánh tay, tay thuận và tay không thuận. Đúng không? Nguyên tắc âm dương, lưỡng nghi, chánh phụ, trên dưới, trong ngoài, xa gần, trắng đen, mập ốm, cao thấp,.. nguyên tắc vận hành của vũ trụ nó phải có cái đó, có cái này cái kia. Vấn đề là trong âm – dương anh mạnh cái nào? trong tĩnh – động anh mạnh cái nào?

Bây giờ mới vô nội dung bài giảng sáng nay.

Chúng ta luôn luôn sống trong sự vận hành và đắp đổi giữa 2 cực, quân bình được 2 cực ấy thì cuộc sống mới hoàn chỉnh, hoàn hảo; có một điều dầu muốn dầu không, dầu biết hay không, dầu có quân bình cách mấy mình luôn luôn nghiêng về một cực. Có đúng không? Các vị phải đồng ý với tôi chuyện đó chứ. Đúng không? Tức là có Bi phải có Trí, đời sống phải có cứng phải có mềm, có điều có người nặng về

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

mềm hơn một chút, cái nào là 49 cái nào là 51; Có cái size chúng ta là 7-3; 6 – 4; Đời sống các vị có vấn đề vì các vị không biết chia đôi cuộc sống ra làm sao. Có người nói chia đôi mà họ chỉ 9- 1;

Có ông đó, ông thích nhậu thịt rừng lắm, bữa đó ông vô quán nhậu, cứ lâu lâu ông vô ăn thịt thỏ rô-ti, bữa sau ông thấy dai quá, ông kêu thằng bồi ra hỏi thịt thỏ sao mà dai quá, thằng bồi nó nói nhỏ, thỏ lúc này hơi hiếm có pha nửa trâu nửa thỏ. Ông hỏi pha sao? Nửa con trâu pha nửa con thỏ. Thì cũng là 50-50 ; tính trên toán học là 50 nhưng tính trong thực tế thì nửa con trâu mà pha nửa con thỏ thì sao?

Cho nên, đời sống là một sự quân bình giữa hai cực. Đương nhiên, mỗi người vẫn có, cái nào 49, cái nào 51, nhưng đừng bao giờ để 10 - 90, 80 -20, 30-70, tệ nhất cũng là 6-4. Theo trong giáo lý kinh điển Pali, mỗi người đều có 5 nguồn đạo lực, để chứng đạo. Đó là Tín – Tấn – Niệm – Định – Tuệ.

Tín = Chánh Tín = Niệm tin y cứ trên trí tuệ; là sao? Nghe kỹ chỗ này.

Thánh nhân hiểu rất rõ điều mình tin cho nên tin chết bỏ điều mình hiểu; như vậy, trí của thánh nhân được gọi là Chánh Trí và niềm tin của thánh nhân được gọi là Chánh Tín. Nghe kịp không? Hai cái này phải gắn chặt vào nhau không rời.

Tôi nhắc lại, thánh nhân thấy rất rõ điều mình tin, mình tin cái gì mình thấy rất rõ tại sao mình tin, nó là gì, tại sao mình tin, mình thấy rất rõ điều mình tin và từ đó, tin chết bỏ điều mình thấy;

Còn phàm phu mình thì sao? Phàm phu mình thì không có, phàm phu mình thì không hiểu lắm điều mình tin nên không tin lắm điều mình hiểu;

Tôi nói cái này các vị nghe các vị sóc.

Đa phần chúng ta mua cái nhà hoặc cưới một người là vì mình không hiểu về người đó lắm, có đúng không? Tại sao mình cứ hối hận sau những mối tình? Là bởi vì mình không tìm hiểu kỹ lắm chuyện mà mình muốn làm, không tìm hiểu kỹ lắm món mình muốn mua, đau lòng nhất là không tìm hiểu kỹ kẻ mình muốn thương. Tại sao trong hàng tỷ người mình tìm đến người này mà không tìm đến người kia? Coi chừng, đó là do cảm xúc nhất thời dẫn dắt, chỉ đạo, tư vấn phương hướng hành động. Nghe kịp không? Tôi xài từ tiếng Việt của các vị đó.

Chúng ta luôn luôn đề cảm xúc mình chỉ đạo và tư vấn; chứ nếu mà lý trí mình nó tỉnh táo chút thì chắc chắn nó không lấy con Lan mà lấy con Cúc; Mà nếu tỉnh chút nữa không lấy con Cúc mà lấy chị con Cúc; tỉnh một chút nữa thì đi theo sư cô thầy của chị con Cúc; và nếu tỉnh chút nữa thì đi xuất gia không lấy con nào hết. Nhưng mà không.

Tôi nhớ có anh đó ảnh con nhà khá giả ghê lắm, mà là cháu đích tôn, con độc đỉnh trong nhà. Mà ảnh nhậu nhết riết, may mắn là nhà có tí tiền, bố mẹ mới chạy đôn chạy đáo kiếm cho anh cái mối, mối cũng ngon; con gái, đẹp người đẹp nét, ngoan hiền, đã giỏi lại hiền, mà còn biết kiếm tiền, đem về cho ảnh, mà trời đất ơi, ảnh về ảnh nhậu tiếp; hồi đó là chưa 30, giờ làm nguyên cuốn lịch luôn; cô vợ trẻ cổ rắng cổ nhện, cổ im lặng, có ngày cô chịu không nổi cô khóc; cô nói: Ngày xưa chưa lấy em, anh uống rượu; tưởng lấy nhau rồi anh tu chí bỏ rượu mà giờ anh vẫn uống; thì ảnh trả lời thế này; một câu trả lời đáng ghi vào bìa sau của một cuốn kinh: Nói thiệt, anh lấy em vì anh say; nếu giờ anh tỉnh là mình phải bỏ nhau thôi. Anh lấy anh trong tình trạng nào thì mình phải sống với nhau trong tình trạng đó; một thằng say lấy mà bắt thẳng tỉnh sống thì sống không nổi em à.

Các vị biết có 2 thằng rủ nhau đi ăn trộm. Nó có 2 phương án, một thằng canh một thằng lấy; hai thằng phải hỗ trợ còn không gặp tường cao thì thằng này trụ thằng kia leo vai, đó là phương án một; A – B hỗ trợ; còn phương án 2 là mạnh ai nấy chạy. Có bữa vô nhà đó chưa, chưa quá, cho nên ảnh dùng phương án 2 là mạnh ai nấy chạy. Xóm làng hô hoán la hét, cảm gậy đốt đuốc rượt theo, thằng kia nhanh chân làm cái ót xuống nước mất tiêu; thằng này loay hoay không tìm ra chỗ, nó chui vô bụi tre gai; lát sau xóm làng tìm không thấy họ đi về họ ngủ. Thằng trôn được đến điểm hẹn không thấy thằng kia nó biết thằng kia kẹt rồi, nó mới quay lại nó tìm. Nó kêu nhỏ nhỏ: Tèo ơi, Tèo. Mà nghe tao kêu không Tèo? Tèo ơi. Nó nghe tiếng trả lời nhỏ xíu: Tao nè; trong bụi tre gai nè, mà tao không ra được. Thằng kia nói sao mày vô được? – Sợ quá. Không biết đau; Nó nói câu này: Hồi nãy mày vào bằng tâm gì giờ mày phải ra bằng tâm đó. Bắt đầu nó đứng nó la làng lên: Bớ bà con ăn trộm nè. Thì chỉ cần tiếng la nó dứt một phát thằng kia nó dứt một cái ra. Chỉ có cách đó thôi; thằng này nó học thiền trên Trúc Lâm, Bạch Mã về. Học thiền. Vào bằng tâm gì phải ra bằng tâm đó.

Cho nên anh chàng kia không thể lấy em bằng cái đầu của thằng say mà ở với em với cái đầu của một thằng tỉnh được; phải say suốt em à. Cho nên trong hành giả có 2 hạng : Một là ông sư ngồi thiền và ông siêng ngồi thờ là chỗ đó.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẮN PHỔ BIẾN

Có những người mình đến với đạo có nhiều mục đích, nhiều lý do nhưng hồi nãy tôi có nhớ đầu bài giảng tôi có nói, chúng ta có nhiều lý do đến với một cái chọn lựa nào đó. Đến với tăng ni vì ngoại hình, vì tiếng tăm, vì vẻ ngoài thanh tịnh, cuối cùng là vì giá trị chánh pháp.

Mình đến với nhau bằng ngã nào thì mai này từ ngã đó ra đi; nếu mình đến vì Chánh pháp thì Chánh pháp không có lý do để mình rời pháp; nhưng đến với Đạo, đến với tăng ni bằng 3 lý do đầu thì nó hoàn toàn là lý do để mình ra đi. Nhớ cái đó. Nếu mình thấy Chánh pháp, thấy Phật pháp là chọn lựa cuối cùng thì nên xét lại coi mình đã đến với giáo pháp bằng con đường nào. Theo lời ông sư ông nói, thì hình như con đường mình đến đây nó có vấn đề; bởi vì, trong kinh Tăng Chi đức Phật Ngài dạy rất rõ:

- Này các tỳ-kheo, sau đây là những trường hợp đáng ngại của những người nam nữ, cư sĩ Phật tử đặt niềm tin, tình cảm các nhân vào một đối tượng tăng, ni.

Đọc cái đó mới thấy khiếp. Thì ra 26 thế kỷ về trước, đức Thế Tôn rất mực khả kính của chúng ta đã nhìn thấy chỗ này.

Này các tỳ-kheo sau đây là những điều, những điểm đáng ngại.

- Này các tỳ-kheo khi một cá nhân, nam nữ Phật tử đem lòng kính mến đặc biệt một vị tăng, mai này vị đó chỉ cần hoàn tục là niềm tin đó lung lay, lúc lắc.
- Trường hợp thứ hai, vị đó qua đời;
- Trường hợp thứ ba là vị đó vi phạm giới luật, bị tai tiếng, thị phi;

Như vậy có đáng không? Mình đến với Phật pháp là mình học Phật, nghe lời Phật để rồi mình bỏ Phật chỉ vì một người phạm. Uổng quá.

Hồi nãy tôi có nói, mình đến bằng cửa nào thì mình sẽ ở lại bằng cửa đó. Hôm nay muốn ở lại lâu bền với Phật pháp phải tự xét xem mình đã đến với Phật pháp bằng con đường thông minh chưa? Cái đó là điều rất quan trọng. Và tôi chốt lại nội dung bài giảng mà tôi muốn nói, cốt lõi:

- Cầu nguyện cách mấy cũng phải biết quay về với nội quán, nội tĩnh; chúng ta tuyệt đối không thể nhắm mắt nhắm mũi bài xích, phủ nhận, chê bai, dè bieu, một pháp môn nào mà mình không thích; sai.

Thí dụ người Tây Tạng họ có một cách đến với Phật, mà cách đó có thể, xem ra, ngó chừng nó không giống cách của người Miến Điện, nhưng mình có thể nói họ sai hay không? Không. Vì nền tảng tâm thức, nền tảng văn hóa, nền tảng xã hội. Chưa kể, những hướng dẫn tâm linh mà họ nhận được từ tăng ni, từ đạo sư nó không giống như của người Miến Điện; và, những hướng dẫn mà người Phật tử Miến Điện nhận được cộng với nền tảng tâm thức, nền tảng văn hóa, nền tảng xã hội của người Miến Điện nó không giống với cái của người Tích Lan; người Tích Lan không giống người Thái; người Thái khác người Lào; người Lào khác người Campuchia; người Campuchia không giống người Việt Nam.

Cho nên, cẩn thận cái đó.

Đương nhiên, nó có những câu nói nghe nó hay nhưng mình phải thông minh tí chứ không bị chết nhăn răng; đó là: Con đường nào cũng dẫn về La Mã. Câu đó nó nghe nó hay. Nó kêu gọi tinh thần hòa giải, đoàn kết; nhưng mình nghĩ kỹ lại coi, câu đó nên hiểu thế nào? “con đường nào cũng dẫn về La Mã” câu đó chỉ đúng khi nào những con đường đó nó cùng một hướng; có hiểu không? Chứ còn một đũa đi về Đông, một đũa đi về Tây sao dẫn về La Mã được? Đũa ra nhà ga, đũa nhảy xuống giếng, làm sao mà “con đường nào cũng dẫn về La Mã” được. Nghe kíp không? Cẩn thận cái đó.

Nghe người ta nói phải cẩn thận.

Hoặc là “Đạo nào cũng tốt, đạo nào cũng dạy mình làm lành, lánh dữ” nghe thì hay nhưng nó hay ở chỗ là tinh thần lắng nghe, hòa giải, tương thân tương ái giữa các tôn giáo, chứ về mặt Đạo học thì câu đó xài không được.

Các vị có hiểu không? Nó hay nhưng mà nó hay ở góc độ nào? ở hoàn cảnh nào? Chứ không phải mình bụng bê nguyên cái đó mình đem xài tùm lum. Nhớ nha.

Rất là nhiều người. Hoặc họ nghe đâu, họ học lóm 2 -3 câu thôi: Tu không học là tu mù, thế là họ coi thường mấy người chuyên tu; rồi họ nghe ai đó nói : Học không tu là tu đưng sách, họ cũng chê mấy người chuyên học. Sai. Người ta nói câu đó trong trường hợp nào. Các vị nghe kíp không?

Trong nhà mình, mấy anh em, thằng anh cả, vùi đầu học, không lo thể dục, không lo phơi nắng, tối ngày xanh lè xanh lét, để móng tay dài thông không tắm rửa, ăn rồi tra từ điển không; thì bà má nói “con à, không có sức khỏe thì không tất cả”. Nhưng thằng Ba nó lại khác, nó mê thể thao, fitness, gym, bơi lội, leo núi, trượt tuyết, chèo thuyền, nó mê đến mức nó không làm chuyện gì hết thì má nói ngược lại “giá trị

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ÁN PHỔ BIẾN

con người không chỉ nằm ở cơ bắp” chiều cao con người không nằm ở thước đo; có nhiều người chỉ dài chứ không phải cao. Các vị hiệu câu này không?

Dài nghĩa là khi nằm xuống đo thì dài thông, nhưng nó chỉ dài chứ nó không phải thẳng cao. Bởi vì chiều cao thực sự của chúng ta là phải từ cổ trở lên chứ không phải từ vai trở xuống. Chiều cao tâm linh.

Cho nên, Napoleon Bonapac ông hơi thấp người, ông có tướng cao lắm, ông tướng thính thoảng hay nói câu châm chọc chiều cao khiêm tốn của ông; có lần ông chỉ cười nhếch ông nói: You chỉ dài hơn chứ you không cao hơn;

Cho nên, nhớ cái đó.

Mình không có lý do nào để mình bài xích người khác. Và đặc biệt không nên dựa vào 1, 2 công thức mà mình hiểu chưa có tới. Đừng có nghĩ rằng tôi đang giảng ở đây là tôi đang nói làm vừa lòng mọi người. No. Tôi giảng ở chùa Nam, Bắc truyền tôi đều nói bằng một giọng đó thôi. Ở đâu chúng ta cũng là một đám phàm phu, ở đâu nhu cầu đạo học và Tâm linh vẫn y chang như nhau. Có nghĩa là dầu ở đám Nam truyền tôi vẫn nói.

Một điều đại kỵ là có một số không nhỏ Phật tử Việt Nam khi sang Miến Điện do nhân duyên tình cờ, run rủ có kẻ đi vào ghi danh trong thiền viện Pa Auk, có vị thiền viện Shwe Oo Min, có vị thiền viện U Pandita, có vị thiền viện Thabawa, có vị thiền viện Chanmyay Mahasi, do nhân duyên run rủ.

Nhân duyên là sao? Người đầu tiên dắt mình đi họ dắt đi đâu? Mình bèn coi đó là điểm ghé và cuối cùng cũng là điểm dừng. Cần thận cái đó; **Điểm ghé chưa hẳn là điểm dừng**. Ấy vậy mà không ít người đã chết trong đó. Cứ coi điểm ghé là điểm dừng, tình đầu là tình cuối. Có nhiều cái chung thủy là hay, có nhiều cái phải xét lại. Vì sao? Vì cuộc đời và cuộc tu nó là một hành trình. Mà đã là hành trình thì nó nhiều nhà ga, nhiều phi trường; mà đã là nhà ga, phi trường là chỗ ghé chứ không phải chỗ ở lại.

Hiểu ha? Ấy vậy mà không ít Phật tử chúng ta muốn về nhà ga ở luôn, muốn mua sỏ đồ ở phi trường. Sai. Phi trường là chỗ bay, chỗ để ghé, chỗ để transit, chỗ để chuyển chuyển, đổi chuyển.

Trong kinh dạy rất là rõ: Này các tỳ-kheo, cho đến bao giờ đệ tử của ta không dừng lại nửa chừng trên hành trình giải thoát thì khi ấy Phật giáo này mới được phát triển **antara ghosanam na apajjati** – Không dừng lại nửa chừng, tức là được ba mớ dừng lại tương tới rồi. Được ba mớ là tới rồi. Hiểu không? Mà hỏi tới đâu? Mới tới ga thôi. Mà chúng ta còn dài lắm. Dài lắm. Ngày nào chưa đến cứu cánh giác ngộ thì cho đến khi đó chúng ta vẫn phải xét lại xem mình đang ở ga nào. Câu mà “tình đầu là tình cuối” làm ơn nghĩ lại đi, chưa có chắc. Không có chắc đâu. Bởi vì thường tình đầu là tình dại, tình đầu là tình ngu, hiếm ai trên đời này lấy được tình đầu lắm. Tin tôi đi. Đó là tình con nít. Mặc dù rõ rã cạp lại thì nó hơi ngán. Nhưng mà ở giai đoạn sau, người ta nói rằng lấy vợ là ngu si, ly dị là thông minh, mà tái hôn là ngu thêm lần nữa.

Không. Các vị hiệu lầm rồi. Tôi đang không nói về hôn nhân. Tôi nói về làm lỗi của chúng ta, lỗi lần đầu là mình ngu mà lặp lại lỗi lần nữa là ngu thêm lần nữa; 1-2 lần đầu là lầm lỗi, là ngẫu nhiên, nhưng khi lỗi được lặp đi lặp lại nhiều lần thì đó là sự cố ý, sự đầu tư; Có hiểu không?

Lỗi lầm một vài lần đầu nó là lầm lỗi. Nhưng thêm nhiều lần thì nó không phải lầm lỗi mà nó là sự cố ý, là sự đầu tư có ý thức, intentionally investment, là sự đầu tư có ý thức; Mà lầm lỗi đầu tư có ý thức thì chết rồi.

Bên Âu Mỹ 45 phút người ta cho ra ngoài, uống nước, và xa nước.

Tu Tịnh Độ, niệm Phật Di Đà nhưng đừng quên tinh thần buông bỏ và đơn giản của Thiền tông. Tu Thiền tông buông bỏ và đơn giản nhưng đừng quên niềm tin thuần cô của người theo Tịnh Độ. Có hiểu không?

Tu Tứ niệm xứ quán sát Danh – Sắc không có ta, không có người, không bỉ - thử, không thọ giả - chúng sinh; nhưng không thể thiếu khả năng từ bi. Quán chiếu cuối cùng không thấy thẳng nào hết, thấy toàn là chớp tắt cho nên không biết động lòng trắc ẩn để thương ai hết. Có nên không? Hoặc là cả đời làm từ thiện, thương tùm lum hết nhưng mà không có khả năng nội quán, tới lúc trên giường bệnh hoặc lúc cận tử hấp hối thì run bắn người lên, vãi cả quần, có nên không? Cũng không nên. Đứng không?

Phải có 49 , phải có 51; Vấn đề là cái nào 49 cái nào 51. Có Tịnh Độ - có Thiền tông, có trí tuệ - có niềm tin, có nội quán – nhưng phải có từ tâm, biết lo cho đại cuộc nhưng phải biết có góc riêng cho đời mình, chỉ biết mình mà không biết nghĩ đến đại cuộc, được không? Có hiểu chữ đại cuộc không? Phải nghĩ đến cái chùa của mình, phải nghĩ đến đoàn thể, Tăng đoàn, nghĩ đến Phật pháp, nghĩ đến chúng sinh, vô lượng vũ trụ, đời này và kiếp khác. Chứ không lý nào khoan tròn trong cục thị tập mấy chục ký lô này. Hèn quá.

Nhưng mà chỉ nghĩ đến đại cuộc mà quên mình thì đại loạn. Vì sao? Vì tất cả manh động của thế giới này đều được khởi đi từ chuyện Mỗi người không biết nhìn lại mình. Có đúng không? Tất cả những vấn đề thế giới nó đều được khởi đi từ chuyện mỗi cá nhân không kiểm soát, không biết nhìn lại bản thân; và tất

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ẮN PHỔ BIẾN

cả những vấn đề của thế giới nó cũng khởi đi từ chuyện thiên hạ không biết nghĩ đến đại cuộc. Cả 2 đều là mồm loạn hết. Có đúng không?

Thế giới này nó khổ là vì có ai đó thiếu Từ Bi; và thế giới này cũng khổ vì ai đó thiếu Trí Tuệ. Có đúng không? Thương nhau mà lại bằng 10 phụ nhau. Chỉ biết thương mà không có trí nhiều khi mình phá nhau nhiều hơn. Tích cực + Ngu dốt = Phá hoại. Có hiểu không?

Có nhiều người có ý hoằng pháp, truyền bá đạo Phật nhưng cái kiêu hoằng pháp, cái kiêu truyền bá của họ chỉ có làm hại đạo thôi. Có. Thương mẹ, cho mẹ ăn toàn thứ mẹ muốn, thế là mẹ chết; thương mẹ mà bắt mẹ kiêng không mẹ cũng chết. Thương mẹ phải có kiến thức một tí, đừng vì chữ hiếu mà nhắm mắt nhắm mũi bắt chấp mọi giải pháp. Người ta nói cái vấn đề lớn nhất của chúng ta là không biết vấn đề mình nằm ở đâu. Nhưng phải có một câu nữa: Biết vấn đề của mình nằm ở đâu nhưng mà còn phải biết tìm ra giải pháp thích hợp nhất. Biết vấn đề của mình nằm ở đâu là mình đã đi được một nửa đường rồi; nhưng nửa đường còn lại là giải pháp.

Trong kinh nói, có những hạng người sau đây xuất hiện trên đời:

- Hạng thứ nhất: Không biết mình bị khát nước, cứ thấy khó chịu, nằm ngửa mà khóc. Đó là ai?

Nói đúng mà không dám nói lại lần nữa. Thằng Tí đi học về khóc với mẹ, con và thằng Tèo, cô giáo cho chung đề toán, 2 đứa cho chung kết quả mà cô giáo cho nó điểm 10 con điểm 5. Con tức con khóc. Mẹ hỏi tại sao có chuyện đó? Nó nói, hông biết nữa, cô thích nó. Nó ngoan lắm, con hơi nghịch cô không thương. Mẹ không tin, mẹ nói, con kể thiệt cho mẹ nghe đi. Đề giống nhau phải không? Đáp số giống nhau phải không? – Giống; mà con điểm 5, nó điểm 10? – Đúng. Không. Con kể thêm nữa đi; Nó gãi đầu nó nói: Rồi, có chi tiết này nè, cô hỏi con đáp số này có chắc không? Con nói để con coi lại. Còn thằng kia hỏi nó chắc không? Nó gật cái rụp. Chắc. Mẹ nói nói cái rụp đó là thêm 5 điểm nữa đó.

Có hiểu không? Cái rụp đó mua được 5 điểm, thằng này không có cái rụp. Như vậy, hạng chúng sanh thứ nhất là không biết mình khát nước, chỉ biết khóc vì cái khổ của khát nước thôi.

- Trường hợp thứ hai, nó biết mình khát nước nhưng nó không biết giải quyết cơn khát bằng cách nào. Xong chưa?
- Hạng thứ ba, biết rằng nước là giải pháp tốt nhất cho cơn khát nhưng không biết nước nằm ở đâu.
- Hạng thứ tư, biết hết, biết nước nằm ở đâu luôn nhưng không biết làm sao mà mức lên. Cái giếng không có gàu, có gàu mà không có dây. Hiểu không?

ở đây cũng vậy, có những chúng sanh trong đời này, vật vã với bao thứ mình phải chịu đựng trong đời sống, về thân, về tâm, về hồn, về xác, chỉ biết vật vã và khóc mà không biết mình đang chịu khổ. Biết khổ mà không biết mình khổ. Tại sao nó không biết? Bởi vì cái khổ họ hiểu nó lơ mơ lắm.

Trong kinh nói, chữ Khổ chúng sanh nói mỗi ngày trên đầu môi chót lưỡi nó chỉ là 1/3 trong kinh thôi.

Trong kinh nói, khổ có 3:

- Khổ Khổ = Sự có mặt của những gì làm cho ta khó chịu, như là đau nhức, tê buốt, sỏi thận, viêm gan, ung thư hoặc là thương nhớ, tức tưởi, thương phải xa, ghét phải gần, muốn không được,... đó gọi là sự có mặt của những gì làm cho ta khó chịu.
- Hoại Khổ = Sự vắng mặt của những gì làm cho ta dễ chịu. Sự vắng mặt nó cũng là một cái khổ. Nghe kịp không? Tôi phải ở gần người tôi ghét là một cái khổ, còn tôi phải xa đứa tôi thương cũng là một cái khổ. Nhưng cái khổ thứ ba, nó mới ghê. Đứa nào nó có xài cái này nó mới thấy cái khổ thứ ba. Còn đa phần nó lấy để đội nón, đeo mắt kiếng không à. Nói tới đó tôi mới nhớ. Có anh chàng ảnh ăn nhậu đá gà, cá độ. Vợ khóc dữ lắm, nói, thấy người ta ham, chồng em không có lo chữ nghĩa. Được. Em muốn anh chiều. Ảnh đóng cửa đọc sách một thời gian, 3 tháng sau ảnh mở cửa ra, vợ hỏi: Bây giờ anh đủ để thấy ra xuất quan rồi phải không? – Đúng. Trong 3 tháng qua anh nghiên cứu anh thấy rằng cái gì trên đời này cũng có lý do của nó. Thí dụ như anh ngộ ra một điều: Con người không có bàn chân đi sẽ bị lún. 3 tháng trời ảnh hiểu được nhiều đó thôi. Cũng giống như có người họ chỉ hiểu được rằng cái này chỉ đội nón và mang kính thôi.
- Hành Khổ = Tính chất lệ thuộc. Trên đời bất cứ cái gì mang tính lệ thuộc nó đều là Khổ hết; Lệ thuộc là sao? Để có một ly nước, một cái khăn, như thế này chúng ta phải cần rất nhiều điều kiện, đúng không? Nói thật ra các vị không tin nhưng chuyện này có thiệt. Tôi nhìn một đám ma tôi không rùng mình bằng tôi nhìn một đám cưới. Vì đám ma nó đang từng bước đi đến chỗ dấu chấm hết, xuống hàng, sang trang; còn đám cưới là sao? Bằng cách nào mà tụi nó biết nhau? Nhan sắc, tiền bạc, quan hệ gia đình; đúng không? Nó lấy nhau về nó sống được bao lâu? Nó nuôi nhau bằng cái gì? Không có ghê bằng nó giữ nhau bằng cái gì? Chiếm thành thì dễ mà giữ thành mới khó.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ÁN PHỔ BIẾN

Có đúng không? Có hiểu tôi nói gì không? Chiếm thành thì dễ, nhưng giữ thành nó khó. Nó dễ nhau dễ, nó cưới nhau dễ mà nó giữ được nhau là cả một vấn đề.

Rồi thì bao nhiêu ngày tháng máu lệ âm thầm, tức tưởi, thổn thức, thầm thì, thổ thê, thủ thi trong căn phòng đó, máu lệ trong cuộc hôn nhân đó. Lấy nhau vui 3 tháng, buồn 3 năm, khổ suốt đời. Thấy cái đám cưới mà rùng mình. Bởi vì mình biết, một nụ cười, một đóa hoa tặng nhau nó đòi hỏi vô số yếu tố tâm lý, văn hóa, sức khỏe, cảm xúc. Đừng có chê sức khỏe nha. Ôm được nhau cười hôn nhau, đi nhau đi, mình tưởng là phải có tình yêu, sai. Sức khỏe, một trong 2 đứa mà nó bị bệnh trĩ sao nó ôm. Nó bị sỏi thận sao nó ôm. Tôi bị sỏi thận tôi biết, nó đau le lưỡi. Tài chánh có vấn đề, ái tình sẽ hóa cơn đau – khi thơ mộng gặp cọng rau mỗi ngày. Cái chuyện túp lều tranh hai trái tim vàng là nói dóc. Thà là khóc trong BMW, còn hơn cười sau yên xe đạp. Tin tôi đi. Nó phũ phàng lắm. Cho nên, mọi thứ trên đời này nó luôn luôn xuất hiện và tồn tại, vận hành, hoạt động, có mặt, hiện hữu, trên rất nhiều thành tố hỗ trợ. Nhiều lắm. Nó giống như nhà sàn triệu cọc chống mà thiếu một cây là nhà sàn có vấn đề.

Tất cả niềm vui của chúng ta, những cái chúng ta gọi là hạnh phúc nó được thiết lập, nó được gắn kết trên vô vàn điều kiện, chúng ta nặng mấy chục ký lô mà chỉ cần cái răng chúng ta có một tí vấn đề thôi là mấy chục ký lô đó lập tức có vấn đề. Tin tôi đi; Một con người 6 múi, 3 vòng chỉ cần nó chóng mặt, nhức răng, nó bị nhọt, mụn là có vấn đề; Hoặc có nhiều khi, mọi thứ của mình rất là ok, chỉ cần một tin nhắn mình đọc nó làm cho mình buồn cả ngày. Có không?

Đừng chối. Đừng có chối. Tôi mới buồn hôm qua tôi biết. Một tin nhắn thôi. Sau đó người ta xin lỗi, gửi lộn. và con tim đã vui trở lại. Nó thấy dễ sợ chưa?

Có nghĩa là sống nội quán một chút, chánh niệm một chút sẽ thấy rằng niềm vui, nỗi buồn của mình nó trẻ con hơn là ta nghĩ.

Trong kinh nói cái này mới ghê nè. Chỉ cần con hiểu được con thao thức, con trăn trở được 2 câu hỏi này thôi, thì con đã đi hết nửa đường giác ngộ rồi :

- Hạnh phúc là gì?
- Đau khổ là gì?

Đừng có thao thức, trăn trở đi tìm những định đề triết học cao siêu; hãy tự trả lời, tìm hiểu và trả lời 2 câu hỏi này thôi là đã nửa đường giác ngộ rồi; Một – đau khổ là gì? Và Hạnh phúc là gì?

Tôi trả lời dùm cho, chứ đề các vị trả lời kỳ lắm. Thằng cha nghiền thuốc chả nói được bước ra ngoài, châm điếu là hạnh phúc, kẹt lắm; hoặc là qua bên quán lâu kèo là hạnh phúc; No. Nghe nè.

- Hạnh phúc là có được cái mình thích.
- Đau khổ là chịu đựng cái mình ghét.

Chưa, nó chưa sâu. Cái sau mới sâu.

- Hạnh phúc và Đau khổ từ cái thích, ghét mà ra. Mà thích, ghét từ đâu mà ra? Nó do 3 cái mà tôi nói mòn mỏi:
  - o Tiền nghiệp quá khứ
  - o Khuynh hướng tâm lý
  - o Và môi trường sống hiện tại

Do 3 cái này, nó làm nền tảng tâm thức, nền tảng nhận thức, nền tảng cảm xúc, nền tảng tư duy, nền tảng mọi thứ; nó quyết định là chúng thích cái gì, ghét cái gì; và, từ chỗ nó quyết định mình thích cái gì, ghét cái gì nó mới đẩy thêm một bước nữa nó kiến tạo cái gọi là hạnh phúc và đau khổ của mỗi người khác nhau. Nghe hiểu không?

Đây nhiều mặt bơ lắm, tôi giải thích luôn.

Do tiền nghiệp, tôi phải sanh làm loài ăn thịt sống, tôi làm con heo; Các vị biết mỗi sáng mà các vị làm một ly cafe sữa nóng, giở cháo quẩy, rồi bánh pateso để trước mặt con heo nó có thích không? Nó khoái thằng bung hơn. Đúng không? Nó khoái cái nào? Nó khoái thằng bung, chứ nó đâu khoái cái đó đâu. Nhưng mà đối với tôi thì các vị nghĩ tôi khoái cái gì? Nếu người bung là nữ, tôi thích người bung hơn, còn nếu người bung là râu không thì tôi thích cái mâm hơn, đúng không? Mà khoan, tôi thích cô bung đó kiểu thích của tôi có giống kiểu thích của con heo không? Con heo nó thích bả là nó muốn xé bả ra, còn mình thì khác chút; đúng không? Hiểu không?

Cho nên, do tiền nghiệp mà mình thích ăn thịt sống hay ăn đồ chín; thích ăn chay hay thích ăn mặn; như con heo là dứt khoát phải đi theo Nam tông rồi; nói đùa. Chúng nó cười cho mày chết luôn.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ÁN PHỔ BIẾN

Thứ hai là khuynh hướng tâm lý. Do tiền nghiệp đầu thai làm người Việt Nam, đúng, tiền nghiệp nó đẩy về làm Việt Nam chứ không làm đàn bà Âu Mỹ, nhưng mà người Việt Nam có tiền hay gia đình nghèo, gia đình đó có học hay không có học, ở quê hay ở phố, hiểu không? Mà trong gia đình nó có gen khỏe mạnh hay bệnh hoạn. Giờ hiểu chưa?

Như vậy, tôi chốt lại; Do tiền nghiệp mà tôi sanh vào chủng loại nào, thôi tôi giả định là con người đi; Do tiền nghiệp mà tôi làm một người phụ nữ Việt Nam, nhà nghèo, ít học nhưng khỏe mạnh thì sở thích và cái ghét của tôi nó khác người đàn bà Việt Nam, giàu, giỏi, đẹp nhưng mà bệnh. Phải không ta? Đưa có bệnh đi đâu cũng quần khăn, dầu xanh, salonpas, chắm chắm.. tui kể mà tui muốn rùng mình. Trong kinh bà kia bà nghèo, bà xấu, bà dốt thiệt nhưng bà xuống dưới ruộng là hùng hục như đàn ông; Nam thực như hổ mà nữ thực như nam. Bà không hề thua kém đàn ông cái gì hết;

Cho nên, do tiền nghiệp, khuynh hướng tâm lý, và môi trường sống nó đẩy đến chuyện ta sanh ở đâu, ta thích cái gì, và do anh thích cái gì anh bèn ghét cái ngược lại, có đúng không ta? Khi anh ghét cái gì anh bèn thích cái ngược lại. Do cái thích, cái ghét này nó mới đẩy vấn đề đi xa hơn; đó là Hạnh phúc và Đau khổ. Vì trốn khổ tìm vui cho nên chúng ta vận dụng vô lượng phương tiện, vô số giải pháp để trốn khổ, tìm cái vui, thỏa mãn điều mình thích, mình muốn; trong những cái gọi là giải pháp ấy, đa phần là bất thiện. Ngay cả tăng ni, nếu không có kiểm soát thì trong lý tưởng sống trốn khổ tìm vui khó mà thiện lắm. Bởi vì nếu tăng ni mà tu hành miên mật thì khổ vui chỉ là cái mình nhìn chứ không phải cái mình chọn lựa, và trốn chạy; các vị có đồng ý cái đó không? Phải can đảm nhìn thấy cái đó; nếu tăng ni thứ thiệt thì sướng và khổ nó chỉ là cái để mình nhìn. Nếu mình là người tu thứ thiệt mình cần khả năng thích nghi chứ không cần điều kiện tiện nghi. Có biết 2 cái này không? Khác hay giống?

Khả năng thích nghi tốt hơn điều kiện tiện nghi. Tại sao? Một đứa lớp 2 nó cũng hiểu nữa. Bởi vì điều kiện tiện nghi chỗ có chỗ không; còn điều kiện tiện nghi thì everywhere anytime. Cái đó là tự tại vô ngại, vô ái ngại, là viễn ly khủng bố. Ngon lành như vậy.

Mà khổ thay, chúng ta tự giam nhốt mình, thích ở tù hơn tự giải thoát; mà tôi biết tôi nói điều đó ở đây ai cũng lắc đầu, tại sao có thằng nào ngu như vậy? Dạ, chúng ta.

Chúng ta sẽ ở tù. Vì sao? Khi mình bắt đầu chú ý cái gì đó để mình thích, khi mình quan tâm cái gì đó để mình ghét tức là tự chúng ta giam nhốt mình vào một góc tù nào đó. Tin tôi đi.

Tự nhiên nước nào uống giải khát cũng được, tự nhiên nổi khùng lên thích uống trà; có không? Thì nhà sạch cho nó thoải mái cho nó đừng bệnh được rồi, thích chung; mà tôi ghét nhất đi đâu nó bán ba cái lùm cùm mua về để làm lưu niệm: Đà Lạt có mấy cái bằng gỗ thông; Nha Trang, Vũng Tàu có mấy cái bằng vỏ ốc. Tha về để đầy mỗi lần lau bụi giờ lên quét.

Tôi nhớ có cái thằng con trai đó nó tới thăm mẹ và chị ở chung nhà, mà thằng đó nó tập gym. Bà chị thì bận chạy đi chợ nấu ăn, bà má thì mất bả không thấy đường; bữa bả nói, mày lau nhà dùm má bữa đi; nó dọn. Nó dọn xong nó ra nó nói: Con về chắc con đẹp ba cái tạ, con cần tập con qua đây con lau nhà cho má là khỏe rồi; tại vì cứ giờ lên lau, giờ lên lau, từ trên lầu 3 xuống tới đất mấy cái vỏ sò với mấy cái gỗ thông dạt mỏng, Đà Lạt, thung lũng tình yêu, datanla, thác Pren, chùa Niết Bàn, tượng Phật bằng nhựa chùa Xá Lợi, ba cái gì lùm cùm của chùa Vĩnh Nghiêm, chuỗi của Việt Nam Quốc Tự, ... bả treo cho mày từ ở trên xuống. Hiểu không?

Tự mình đóng khung mình, nhốt tù mình bằng cái mình thích. Và nhớ tin lời tôi đi; tôi không có trù đầu; Việt Nam khoá xài cửa sổ bằng khung sắt cố định chống trộm, chuyện đầu tiên mình nhốt thằng chủ nhà trước, nó cháy một cái là thom phứt, tin tôi đi; Chạy đâu có ra. Bên Mỹ bên Thụy Sĩ, có chuyện gì ngoài cửa thoát hiểm, trầm chỉ cần cầm cái ghê của thầy Đồng Ấn trầm phang một cái là cửa sổ một cỏi đi về, mệnh mỏng; còn bên đây trầm phang một cái còn lại song sắt; 15 phút trầm bên thom. Vì sợ mất của mà tự nhốt tù mình. Thương ai đó mà tự nhốt tù mình; chưa hết, ghét ai đó cũng là nhốt tù mình. Nhốt tù là sao? Lẽ ra sáng nay tôi đường hoàng bước vào giảng đường của Xá Lợi tôi nghe pháp. Giảng đường này là giảng đường chung, của đại chúng, của 100 triệu người Việt Nam không bỏ đũa nào; Nhưng tôi thấy 2 đứa tôi ghét, bèn quay ra; có hiểu không? 2 đứa tôi mới nắm tóc quỳnh lộn hồi chiều ở chợ Bến Thành. 2 đứa tôi mới chửi hồi tối trên facebook. Tôi gặp 2 đứa đó rồi, cho nên, vừa thấy 2 đứa ngồi là trầm bèn quay ra; như vậy, hóa ra trên cõi đất mệnh mỏng này có một nơi mà tôi không thể đặt chân là chỗ có mặt 2 đứa mà tôi ghét.

Có đúng không?

Hoặc là do thương ai đó, mình cũng đang bị nhốt tù. Lẽ ra, thung lũng tình yêu, đồi thông hai mộ nó đẹp lắm, nhưng mà tôi rất ngại trở lại đó là vì sao? Vì tôi đã có một cuộc tình vỡ ở đó; hiểu không? Tôi sợ lắm, mỗi lần ai nói tới Đà Lạt, nói tới cao nguyên, thậm chí đi lên Bảo Lộc, tới chân đèo Bảo Lộc là tôi đã

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ÁN PHỔ BIẾN

nghe nó buồn trước rồi. Nó buồn điếm tâm, nó buồn đạt dào bởi vì tôi biết qua Bảo Lộc sẽ tới Pren, rồi sẽ vào phố Đà Lạt, sớm muộn gì cũng có kẻ lồi tôi tới Đồi thông hai mộ, Thung lũng tình yêu - ở đó có một cuộc tình vỡ; Vì yêu mà tôi phải chạy trốn Đà Lạt một đời, các vị có biết không? Ví dụ thôi. Đừng ham.

Cho nên, cẩn thận. Cẩn thận với cái đó.

Mình nghĩ mình hiểu chữ Khổ trong đạo Phật. No. Mình chỉ hiểu được 1/3 thôi; Khổ khổ - Hành khổ - Hoại khổ thì bản thân cái khổ đó nó là do mình quyết định.

Tôi nhớ Tây có câu hay lắm, chuyện đời chỉ có 5%, đời hi 10% nhưng phản ứng tâm lý của chúng ta là 80 - 90%. Có hiểu câu này không?

Người xuất gia hiểu nhanh. Họ không có tóc, ánh nắng vô nhanh hơn.

Chuyện đời chỉ 5-10% nhưng 70-80-90% là do phản ứng của chúng ta.

Tôi ví dụ, trời mưa, mưa chiều thành phố Sài Gòn vui hay buồn? Mưa thì giống nhau nhưng tôi biết chắc trong đó có người thích, có người ghét, có người vui, có người buồn. Các vị có tin có những người họ bị bẻ bánh xe mà họ vui không? Vì họ dễ dàng từ chối không đến chỗ họ không muốn. Có không?

Bên Mỹ tôi có biết mấy người họ kể nghe đau lắm. Họ chán nhà, chán chồng, chán vợ đến mức mà đi làm về chạy ngang nhà họ không vô họ chạy luôn. Mà không biết đi về đâu. Gần biển thì ra biển, gần park thì ra park - công viên; rồi cũng phải về. Mà họ nói về gần tới chạy luôn lần nữa. Khiếp không? Họ nói, có nhiều khi họ mơ được bẻ bánh xe, có người làm chứng để đêm nay không về. Ghê như vậy đó.

Cho nên, chuyện đời đúng ra nó chỉ có 5-10% nhiều lắm là 15 -20% nhưng mấy chục phần trăm còn lại là cảm nhận của chúng ta.

Cho nên, có lần đó, có người hỏi ngài Anan, Bạch Ngài thế giới này là 6 căn 6 trần, trong pháp nhãn của bậc thánh như ngài, trong các trần cảnh, sắc, hình ảnh, âm thanh, ánh sáng, mùi vị,... cái gì là số 1? Hình ảnh nào được xem là đáng nhìn nhất? Âm thanh nào được xem là đáng nghe nhất? Mùi nào đáng ngửi nhất? Vị nào đáng nếm nhất?

Các vị biết ngài Anan ngài trả lời sao không?

Thông qua trần cảnh nào mà ta đạt được trí tuệ giải thoát thì trần cảnh đó được xem là tối thượng.

Chiều nay chỉ thông qua một cơn mưa mà tôi ngộ ra được một vấn đề Phật pháp thì cơn mưa chiều nay là cơn mưa đẹp nhất, linh thiêng, thần thánh nhất trong cuộc đời của tôi. Tôi đã đi qua vô số khu rừng, mà chiếc lá nào tình cờ tôi nhìn nó mà tôi ngộ được một điều trong lời Phật đó là chiếc lá đẹp nhất, linh thiêng hơn cả lá bồ đề mà tôi lượm được ở đạo tràng. Mà đa phần người mình nó ngu lắm, bỏ tiền bay qua bên lượm cái lá. Đúng ra cái lá linh thiêng nhất chính là cái lá nào mà nó giúp cho mình được khai ngộ. Cái lá đó được gọi là Tỏ sư khai thị.

Nhiều khi một đồng rác, một mùi thúi, một xác chuột, mà nó linh thiêng thần thánh vì thông qua đó chúng ta nhận được một điều. Chẳng hạn tôi kể hoài một chuyện mà tôi không biết nhục, kể riết nó nhục chứ. Đó là: Năm 96 tôi ở Chợ Lớn, tôi ở ngay chỗ Bát Đạt - Đòng Khánh, Hưng Đạo B, tôi học tiếng Tàu ở trường Lý Phong, chiều chiều tôi đi ngang một đồng rác, có bà đó bả bị điên, không mặc gì hết, nằng ngồi xồm như một con khỉ và cứ bóc ăn bóc ăn, đó là một trong những hình ảnh mà tôi cho là hình ảnh tối thượng. Nghe kịp không? Tại sao tối thượng. Là vì coi bao nhiêu kinh sách không bằng nhìn bà đó trong đồng rác. Là vì sao? Là vì trong nhận thức của bà đó, ở đây đồng rác không phải là đồng rác, và những thứ vớt đi ấy hoàn toàn có thể bỏ vào miệng, đúng không? Điều đó mình nói bả là điên, nhưng mà không. Chính chúng ta ở đây cũng là điên. Có những thứ người này không chịu nổi mà người kia đem về thờ. Có không?

Thử lý dị thì biết. Cũ mình mà mới người; ra đường nhặt một cành hoa - đem về ấp ủ mới ta cũ người.

Tôi nhớ có thằng Tèo tới than với thằng Tí, tao không ngờ con vợ tao đầu ấp tay gối mấy năm mà giờ nó theo thằng Tuấn rồi. Thằng đó nó cũng khôn nạn thiệt, giựt vợ bạn. Thằng Tí nó nói: Thứ vợ đó tao thấy chỉ để cho nó chết thôi, thứ bạn đó tao thấy kiếp này mình cũng không đội trời chung. Mà tao có cách trả thù rất là độc, hãy cho tụi nó đến với nhau. Hiểu không? Có nghĩa một thằng bạn kiêu đó, con vợ kiêu đó thì hãy cho tụi nó về với nhau đi. Mình nổi da gà. Mà trong khi 2 đứa đang nói bên đây là 2 đứa bên kia đang khúc khích, khoái chí.

Cho nên tôi nhìn bà điên, tôi ngộ ra một điều, thì ra thế giới này nó màu hồng hay màu đen là tùy vào nền tảng tâm thức, tùy vào cảm nhận của mình. Mưa chiều, nước nó trút xuống đồng rác, đồng rác cả ngày hấp thụ ánh nắng nó nóng, rồi mưa xuống nó bốc khói lên, cái mùi là mình chỉ có mưa thôi, chua, tanh; và 10001 mùi khác, mà 2 mùi nổi bật là chua, tanh, xác động vật, đờm, dãi, ói, mưa, trái cây, đầu tôm, xương cá, ... nằm hết trong. Nàng của tôi vẫn cởi sạch, ngồi xồm trên đó bóc ăn, và cười. Có cười nữa. Vui về lắm. Liếc qua cái hết hồn.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ÁN PHỔ BIẾN

Nàng là hình ảnh mà tôi cho là xứng đáng để phụng thờ. Không phải tôi thờ nàng mà đó là hình ảnh tôi cho là bài khai thị cực kỳ có giá trị. Là bởi vì không có bài kinh nào sống động cho bằng cái đó.

Khi kinh nói là Vô Minh là nhìn sai vấn đề thì dịp đó là dịp tốt nhất để mình thấy vô minh là vậy đó. Ở đây tôi không nói bà điên là vô minh, tôi không nói nha. Mà tôi chỉ muốn nói rằng, tất cả chúng ta, mỗi người đều có đồng rác, và mỗi người đều leo, bóc mà ăn; mà nó lạ lắm, chuyện người mình sáng, chuyện mình mình quáng. Có biết cái đó không? Có nhiều chuyện mình làm mình không thấy nó bậy mà thằng khác làm thấy nó bậy. Đúng không?

Thí dụ bây giờ mình thấy có cặp len len đứng chỗ đó hun nhau. Mình thấy trời oi vô cửa thiền thanh tịnh mà tại sao nó dám bày bày như thế này, đúng không? Nhưng tới phiên mình mình kiểm chỗ giống giống, thấy làm cũng được;

Có hiểu không? Ở đây có ai hôn lên bao giờ chưa? ăn vụng, hôn lên ngon cực kỳ. Đã lắm. Nhưng người khác làm thì mình thấy nó kỳ. Hiểu không? Đó là Vô Minh. Mình thấy một người bỏ cả ngày nắng mưa ngồi câu cá bắt từng con trùn móc vô thả xuống, rê tới rê lui, đem cá lên nhốt trong một cái thùng, tàn nhẫn mà khổ mình khổ người; nhưng một ngày nào đó khi chúng ta thích đi câu cá chúng ta sẽ thấy đó là cái thú.

Hiểu không ta?

Vào rừng hái hoa, bắt bướm, mình không thích mình thấy đó là cực hình nhưng người thích họ xem đó là cả một thế giới sung sướng; có biết bao nhiêu tiên sĩ sinh vật Âu Mỹ từ bỏ một thế giới nhưng lựa ở Tây Phương, một phần lương thưởng ngất trời để về Amazon, về rừng núi Campuchia, lăn lê bò toài trong rừng, sấm soi từng con ong, từng con bọ xít, các vị có tin không? Đi nhỏ từng cọng rong, cọng rêu dưới chân Angkor Thom, Angkor Wat; hoặc vào rừng Amazon sau lưng là anaconda, trước mặt là mấy con cá piranha, nhưng họ không quan trọng, họ không quan tâm, mà cái họ lăn lê bò lét để họ đi sấm soi từng con trùn, từng chiếc lá, từng cọng rêu họ thấy nó là hạnh phúc; rồi ghi ghi chép chép, chưa biết đến hôm nay có rất nhiều người đi lập bản đồ thế giới, nhiều người đi nghiên cứu côn trùng, sinh vật thế giới đã bị chết, bỏ xác không ai hay biết trong vô số rừng rậm, trên toàn thế giới; Mà đâu ai bắt họ đâu. Họ tự nguyện. Vì sao vậy? Họ thích.

Chính cái thích nó hướng dẫn, nó điều động, nó tư vấn, nó chỉ đạo, đường hướng sống của chúng ta. Chúng ta khóc cười là từ Vô minh nó dắt mình đi.

Cho nên, chỉ cần hiểu Hạnh phúc – Đau khổ là gì bèn đi được nửa đường giải thoát; hãy cẩn trọng với những gì mình thích và ghét mỗi ngày; tư tưởng này tôi nhắc đi nhắc lại không biết bao nhiêu lần trong loạt bài giảng tôi về Việt Nam lần này.

Tôi nhắc lại lần nữa, đời sống là sự quân bình giữa các cực; chỉ biết một cái gọi là cực đoan, phải biết quân bình mới điều hòa. Quân bình ở đây, tùy căn cơ mỗi người.

Tại tôi nói không có tám bảng ở đây chứ nếu có tôi vẽ một đường các vị hết hồn. Cuộc đời chúng ta là một đường ray gồm 2 thanh chạy song song tôi gọi đó là 2 cực: Thương thích – bên đây là Ghét sợ; Buồn – Vui, Thiện – Ác, Đạo – Đời, Từ Bi – Trí Tuệ; Lý tính – Cảm Xúc.

Vấn đề ở chỗ là mình đừng lệch bên nào nhiều quá. Đương nhiên, không bao giờ 100% hai đũa đều nhau, ít ra 49-51 hoặc là 60 – 40 có điều là cái nào 40? Chúng ta không có khả năng yêu thương ít ra chúng ta phải có 40% Từ Bi bên cạnh chúng ta có 60% Trí tuệ. Chúng ta không thiết tha trí tuệ, chúng ta chỉ thích yêu thương thì 60% yêu thương nhưng 40% trí tuệ. Nghe hiểu không? Chúng ta thích câu nguyện thì 60% câu nguyện mà 40 % nội tĩnh, nội quán, nhìn lại mình.

Sẵn đây tôi nói luôn một chi tiết; nhìn lại mình là sao? Làm gì biết vậy. Và nên học một tí giáo lý để biết Tham là gì, Sân là gì, Si là gì. Ngã mạn, phóng dật là gì? Đề chi? Đề khi mình ngồi yên lại mình thấy tại nó tới mình biết, theo các vị, mình chỉ biết đây không phải con cá và mình biết chính xác đây là con rắn cái biết nào tốt hơn?

Có 2 cái biết: Một là cái biết Đây không phải là con cá. Cái biết thứ hai – đây là con rắn. Cái biết nào tốt hơn? Cái biết thứ hai : Đây là con rắn và đây là con rắn độc hay là không độc. Phải không? và, con này bán được hay không bán được? Nói đùa nhưng mà thật. Hiểu không?

Có nghĩa là cái biết mình càng nhiều thì nó tốt hơn chứ. Thí dụ như bây giờ biết nó rắn hổ mang, mà mình thấy nó trên 5kg, dân nhậu khoái là mình dễ giải quyết lắm. Một là mình tự bắt, hai là kêu quán tới, chia 50-50. Được không? Còn đặng này mình gặp nó trời oi rắn, là thua rồi. Không được.

Biết nó không phải con cá thì cái biết này chưa xài được; biết thêm chút nữa, biết nó là con rắn, xài được chưa? Chưa. Phải biết nó là rắn độc, và cuối cùng phải biết làm sao để giải quyết, để xử lý nó.

Như vậy, biết càng nhiều càng tốt, đúng không?

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Cho nên, làm gì thì làm, đời sống chúng ta lúc nào cũng phải chia sẻ tâm tư, hình hài, thời gian, tình cảm, công sức, cho 2 cực là ít; tôi đang nói gọn đúng ra đời sống nó là nhiều cực, đời sống đa cực. Có cái này phải có cái kia, có ta có người, có trong có ngoài. Cho nên, kinh nói : Cặp mắt pháp nhãn của người tu học là gì? Phải có khả năng ở trên nhìn xuống, ở dưới nhìn lên. Ở trên nhìn xuống để bao dung, ở dưới nhìn lên để học hỏi; ở trong nhìn ra để tương quan, ở ngoài nhìn vào để cảm thông, chia sẻ. Đời sống là nhiều cực, không phải một cực; nó bèn có có tên là Cực đoan; thiên kiến, định kiến, thành kiến, một bày kiến.

Các vị hiểu không?

Rất là quan trọng. Mệt rồi, không nói nữa. Chúc đại chúng một ngày vui và mong hẹn nhau một ngày khác./.